

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІОЛОГІЧНИЙ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРИКЛАДНОЇ ЕКОЛОГІЇ І ЗООЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан біологічного факультету

Л.О. Омелянчик Л.О. Омелянчик

» вересня 2023

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістра

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 101 Екологія

(шифр, назва спеціальності)

освітньо-професійна програма Екологія та охорона навколишнього середовища
(назва)

Укладач **Чумаченко І.М. д.ю.н., професор, професор кафедри загальної та прикладної екології і зоології**

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри загальної та прикладної екології і зоології

Протокол № 1 від "29" 08 2023 р.
Завідувач кафедри загальної та прикладної екології і зоології

О.Ф. Рильський
О.Ф. Рильський

Ухвалено науково-методичною радою
біологічного факультету

Протокол № 1 від "31" 08 2023 р.
Голова науково-методичної ради
біологічного факультету

Н.М. Притула
Н.М. Притула

Погоджено
Гарант освітньої програми

Н.В. Воронова
Н.В. Воронова

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань <u>10 Природничі науки</u>	Кількість кредитів – 5	Обов’язкові компоненти освітньої (освітньо-професійної) програми	
		Цикл професійної підготовки освітньої програми	
Спеціальність 101 Екологія	Загальна кількість годин – 150	Семестр:	
		1 -й	
Освітньо-професійна програма <u>Нормативно-правові засади екологічної діяльності</u>	Змістових модулів – 8	Лекції	
		20 год.	8 год.
Рівень вищої освіти: магістерський	Кількість поточних контрольних заходів – 8	Практичні	
		20 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		110 год.	136 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Нормативно-правові засади екологічної діяльності» є засвоєння теоретико-методологічних основ з екологічного права та змісту вимог законодавства, що регулює відносини у сфері охорони навколишнього природного середовища, з метою використання у подальшій професійній діяльності.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Нормативно-правові засади екологічної діяльності» є отримання компетенцій, які дозволять одержувати інформацію про зміст української екологічної доктрини, положення загальнодержавних та регіональних екологічних програм, відповідність вимогам суміжних галузей законодавства України щодо охорони та збереження природних ресурсів та технічним нормам і стандартам.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких практичних результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
K4. Здатність розробляти та управляти проектами. K6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. K7. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.	Наочні методи (схеми, моделі). Словесні методи (презентації, пояснення, робота з підручниками). Практичні методи (творчі завдання, кейси, розробка проектів). Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення проблемної ситуації). Проблемно-пошукові методи (репродуктивні). Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія, створення цікавих ситуацій, кейсів).
СК2. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем. СК5. Здатність доводити до фахівців та нефахівців знання та власні висновки. СК6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.	Дослідницький. Медіаграмотність. Факчекінг. Практичні роботи, досліди, індивідуальна домашня робота
ПР04. Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проектів в умовах суперечливих вимог. ПР08. Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу. ПР09. Знати принципи управління персоналом та ресурсами, основні підходи до прийняття рішень в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.	Дослідницький. Метод моделювання. Есе, доповіді, практичні роботи, індивідуальна дослідницька робота. Проблемний. Пошуковий. Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий, програмований, практичний). Контрольні заходи: теоретичне та практичне тестування за змістовим модулем (Moodle)

Міждисциплінарні зв'язки.

Основні принципи нормативно-правових засад екологічної діяльності базуються на нормативно-правових актах, категоріях, даних і відомостях таких дисциплін: «Екологія», «Екологія міських систем», «Моніторинг довкілля», «Економіка природокористування».

1. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади екологічного права. Предмет, метод, поняття, принципи та система екологічного права. Джерела екологічного права. Екологічні права та обов'язки громадян. Класифікація об'єктів екологічного права. Особливості джерел сучасного екологічного права. Джерела екологічного права за суб'єктами нормотворчості.

Змістовий модуль 2. Правове забезпечення раціонального використання і охорони вод і землі в Україні.

Принципи захисту охорони земель. Принципи захисту охорони вод.

Змістовий модуль 3. Правове регулювання охорони та використання надр.

Правовий режим категорій земель. Причини, що викликають погіршення стану земель та земельних ресурсів і необхідність їх охорони, їхні види. Правова система захисту та охорони вод. Відповідальність за порушення водного законодавства.

Змістовий модуль 4. Правова охорона надр. Рослинний світ як об'єкт правової охорони та використання. Актуальні проблеми правової охорони лісів в Україні.

Структура права користування надрами. Права суб'єктів користування надрами. Джерела права, що регулюють відносини у сфері охорони використання та відтворення рослинного світу. Нормативно-правове регулювання лісових правовідносин.

Змістовий модуль 5. Правове регулювання охорони і використання тваринного світу. Правовий режим використання атмосферного повітря.

Змістовий модуль 6. Організаційно-правові заходи щодо охорони тваринного світу. Клімат і озоновий шар як об'єкти правової охорони.

Змістовий модуль 7. Загальна характеристика законодавства про тваринний світ. Об'єкти тваринного світу, їхнє правове визначення та право власності на них. Загальна характеристика використання об'єктів тваринного світу. Порядок реалізації управлінських заходів щодо охорони атмосферного повітря. Юридична відповідальність за порушення законодавства про охорону атмосферного повітря.

Змістовий модуль 8. Основні принципи екологічної етики. Особливості формування концепції екологічної освіти. Принципи освіти для сталого розвитку. Впровадження стратегії сталого розвитку у сфері освіти.

2. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин		Лекція, год		Практичні				Т б	Пр б	усього
		д	з	д	з	д	з					
1	2	3		4	5	6	7	8	9	10	11	12
		д	з									
1	15	6	2	3	1	3	1	9	13	0	5	5
2	15	6	2	3	1	3	1	9	13	0	5	5
3	15	6	2	3	1	3	1	9	13	0	5	5
4	15	6	2	3	1	3	1	9	13	10	5	15
5	15	6	1	2	1	2		9	14	0	5	5
6	15	6	2	2	1	2	1	9	13	0	5	5
7	15	6	1	2	1	2		9	14	0	5	5
8	15	6	2	2	1	2	1	9	13	10	5	15
Усього за змістові модулі	120	48	14	20	8	20	6	72	106	20	40	60
Підсумковий семестровий контроль залік	30							30	30			40
Загалом		150								100		

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дис т ф.
1	Предмет, метод, поняття, принципи та система екологічного права	2	2
2	Джерела екологічного права	2	
3	Екологічні права та обов'язки громадян	2	1
4	Правове забезпечення раціонального використання і охорони земель в Україні	2	
5	Правове забезпечення використання і охорони вод в Україні	2	1

6	Правове регулювання охорони та використання надр	2	2
7	Правове забезпечення використання та охорони рослинного світу	2	2
8	Поняття, зміст та види права лісокористування	2	
9	Правове регулювання охорони і використання тваринного світу	2	
10	Правове регулювання охорони і використання атмосферного повітря.	2	
Разом		20	8

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Обговорення Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»	2	2
2	Аналіз регіональної програми з охорони довкілля	2	
3	Аналіз змін якості повітря у період воєнного стану	2	2
4	Ознайомлення з обласною програмою із захисту довкілля	2	2
5	Моніторинг даних зміни рівня води в Каховському водосховищі	2	
6	Екологічні наслідки зниження рівня Каховського водосховища	2	
7	Розробка програми поетапного зниження викидів	2	
8	Аналіз рівня якості атмосферного повітря з використанням даних моніторингу	2	
9	Ознайомлення з діяльністю та приклади обробки відходів від стихійних лих	2	
10	Аналіз даних спостережень на постах Запорізького ЦГМ та ДУ «Запорізький ОЦКПХ МОЗ» за січень-травень 2023 року	2	
Разом		20	6

7. Види і зміст поточних контрольних заходів *

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Практична робота 1	Вимоги до виконання та оформлення практичної роботи подано у СЕЗН ЗНУ, на сторінці дисципліни «Нормативно-правові засади екологічної діяльності», адреса: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15642 .	Виконання практичної роботи максимально оцінюється в 5 балів. 4-5 бали – робота виконана та захищена вчасно і якісно. Здобувач освіти повно та вірно здатен проаналізувати та узагальнити отриманий результат. При виконанні практичної роботи було дотримано всіх вимог, передбачених програмою курсу. 2-3 бали - при виконанні роботи здобувач освіти виконує роботу за зразком з помилками; робить висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи. 1 бал – робота виконана на 30-50%, висновки невірно сформульовані, захищена невчасно	5
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	1			5

2	Практична робота 2	Вимоги до виконання та оформлення практичної роботи подано у СЕЗН ЗНУ, на сторінці дисципліни «Нормативно-правові засади екологічної діяльності», адреса: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15642 .	Виконання практичної роботи максимально оцінюється в 5 балів. 4-5 бали – робота виконана та захищена вчасно і якісно. Здобувач освіти повно та вірно здатен проаналізувати та узагальнити отриманий результат. При виконанні практичної роботи було дотримано всіх вимог, передбачених програмою курсу. 2-3 бали - при виконанні роботи здобувач освіти виконує роботу за зразком з помилками; робить висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи. 1 бал – робота виконана на 30-50%, висновки невірно сформульовані, захищена невчасно	5
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	1			5
3	Практична робота 3	Вимоги до виконання та оформлення практичної роботи подано у СЕЗН ЗНУ, на сторінці дисципліни «Нормативно-правові засади екологічної діяльності», адреса: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15642 .	Виконання практичної роботи максимально оцінюється в 5 балів. 4-5 бали – робота виконана та захищена вчасно і якісно. Здобувач освіти повно та вірно здатен проаналізувати та узагальнити отриманий результат. При виконанні практичної роботи було дотримано всіх вимог, передбачених програмою курсу. 2-3 бали - при виконанні роботи здобувач освіти виконує роботу за зразком з помилками; робить висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи. 1 бал – робота виконана на 30-50%, висновки невірно сформульовані, захищена невчасно	5

Усього за ЗМ 3 контр. заходів	1			5
4	Тестування	В системі Moodle.znu. Дозволено 2 спроби, з яких обирається кращий результат.	10 тестових завдань – кожна правильна відповідь – 1 бал	10
	Практична робота 4	Вимоги до виконання та оформлення практичної роботи подано у СЕЗН ЗНУ, на сторінці дисципліни «Нормативно-правові засади екологічної діяльності», адреса: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15642 .	Виконання практичної роботи максимально оцінюється в 5 балів. 4-5 бали – робота виконана та захищена вчасно і якісно. Здобувач освіти повно та вірно здатен проаналізувати та узагальнити отриманий результат. При виконанні практичної роботи було дотримано всіх вимог, передбачених програмою курсу. 2-3 бали - при виконанні роботи здобувач освіти виконує роботу за зразком з помилками; робить висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи. 1 бал – робота виконана на 30-50%, висновки невірно сформульовані, захищена невчасно	5
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			15
1	Практична робота 5	Вимоги до виконання та оформлення практичної роботи подано у СЕЗН ЗНУ, на сторінці дисципліни «Нормативно-правові засади екологічної діяльності», адреса: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15642 .	Виконання практичної роботи максимально оцінюється в 5 балів. 4-5 бали – робота виконана та захищена вчасно і якісно. Здобувач освіти повно та вірно здатен проаналізувати та узагальнити отриманий результат. При виконанні практичної роботи було дотримано всіх вимог, передбачених програмою курсу.	5

			2-3 бали - при виконанні роботи здобувач освіти виконує роботу за зразком з помилками; робить висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи. 1 бал – робота виконана на 30-50%, висновки невірно сформульовані, захищена невчасно	
Усього за ЗМ 5 контр. заходів	1			5
2	Практична робота 6	Вимоги до виконання та оформлення практичної роботи подано у СЕЗН ЗНУ, на сторінці дисципліни «Нормативно-правові засади екологічної діяльності», адреса: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15642.	Виконання практичної роботи максимально оцінюється в 5 балів. 4-5 бали – робота виконана та захищена вчасно і якісно. Здобувач освіти повно та вірно здатен проаналізувати та узагальнити отриманий результат. При виконанні практичної роботи було дотримано всіх вимог, передбачених програмою курсу. 2-3 бали - при виконанні роботи здобувач освіти виконує роботу за зразком з помилками; робить висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи. 1 бал – робота виконана на 30-50%, висновки невірно сформульовані, захищена невчасно	5
Усього за ЗМ 6 контр. заходів	1			5
3	Практична робота 7	Вимоги до виконання та оформлення практичної роботи подано у СЕЗН ЗНУ, на сторінці дисципліни «Нормативно-правові засади екологічної діяльності»,	Виконання практичної роботи максимально оцінюється в 5 балів. 4-5 бали – робота виконана та захищена вчасно і якісно. Здобувач освіти повно та вірно здатен проаналізувати та узагальнити отриманий результат. При виконанні практичної роботи	5

		адреса: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15642 .	було дотримано всіх вимог, передбачених програмою курсу. 2-3 бали - при виконанні роботи здобувач освіти виконує роботу за зразком з помилками; робить висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи. 1 бал – робота виконана на 30-50%, висновки невірно сформульовані, захищена невчасно	
Усього за ЗМ 7 контр. заходів	1			5
4	Тестування	В системі Moodle.znu. Дозволено 2 спроби, з яких обирається кращий результат.	10 тестових завдань – кожна правильна відповідь – 1 бал	10
	Практична робота 8	Вимоги до виконання та оформлення практичної роботи подано у СЕЗН ЗНУ, на сторінці дисципліни «Нормативно-правові засади екологічної діяльності», адреса: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15642 .	Виконання практичної роботи максимально оцінюється в 5 балів. 4-5 бали – робота виконана та захищена вчасно і якісно. Здобувач освіти повно та вірно здатен проаналізувати та узагальнити отриманий результат. При виконанні практичної роботи було дотримано всіх вимог, передбачених програмою курсу. 2-3 бали - при виконанні роботи здобувач освіти виконує роботу за зразком з помилками; робить висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи. 1 бал – робота виконана на 30-50%, висновки невірно сформульовані, захищена невчасно	5
Усього за ЗМ 8 контр. заходів	2			15

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Тестування у системі СЕЗН ЗНУ	Питання для підготовки: 1. Предмет екологічного права. 2. Види еколого-правових відносин. 3. Об'єкти екологічного права. 4. Класифікація об'єктів екологічного права. 5. Основні та допоміжні методи екологічного права. 6. Поняття екологічного права. 7. Принципи екологічного законодавства. 8. Система екологічного права. 9. Структура екологічного права як галузі права. 10. Загальна характеристика джерел екологічного права. 11. Конституція України як джерело екологічного права. 12. Джерела екологічного права за суб'єктами нормотворчості. 13. Екологічні права та обов'язки громадян. 14. Принципи природокористування. 15. Класифікація екологічних прав. 16. Екологічні права за юридичною сутністю. 17. Гарантії реалізації екологічних прав. 18. Форми захисту екологічних прав громадян. 19. Правовий режим категорій земель. 20. Екологічна цінність земель. 21. Правове регулювання у сфері охорони земель. 22. Органи державної влади відповідальні за охорону земель. 23. Регламентована система заходів у галузі охорони земель. 24. Відповідальність за порушення земельного законодавства. 25. Система заходів з охорони вод. 26. Правова охорона водних ресурсів.	20 тестових завдань – кожна правильна відповідь - 1 бал	20

	27. Правова система захисту та охорони вод. 28. Відповідальність за порушення водного законодавства. 29. Правова охорона надр. 30. Структура права користування надрами. 31. Права суб'єктів користування надрами. 32. Обов'язки суб'єктів надрокористування. 33. Види користування надрами, на які надаються дозволи. 34. Відповідальність за порушення законодавства про надра. 35. Рослинний світ, як об'єкт правової охорони та використання. 36. Складові природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення. 37. Джерела права, що регулюють відносини у сфері охорони, використання та відтворення рослинного світу. 38. Основні елементи охорони рослинного світу. 39. Відповідальність за порушення законодавства про рослинний світ. 40. Нормативно-правове регулювання лісових правовідносин. 41. Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин. 42. Охорона і захист лісів. 43. Контроль за охороною, захистом, використанням та відтворенням лісів. 44. Вирішення спорів у сфері охорони, захисту, використання та відтворення лісів, відповідальність за порушення лісового законодавства. 45. Правове регулювання ведення мисливського господарства та здійснення полювання. 46. Правове регулювання здійснення промислового рибальства.		

		47. Правове регулювання здійснення любительського та спортивного рибальства. 48. Юридична відповідальність за порушення законодавства про тваринний світ. 49. Юридична відповідальність за порушення законодавства про охорону атмосферного повітря. 50. Правовий режим використання атмосферного повітря.		
	Виконання індивідуального дослідницького завдання	Індивідуальні домашні завдання виконуються у вигляді есе з презентацією, за загальноприйнятими у ЗНУ вимогами до оформлення. Обсяг есе повинен складати 20-30 стор., обсяг презентації 10-15 слайдів. Студент виконує есе та презентацію за обраною тематикою (у студентів однієї академічної групи теми ІДЗ не можуть повторюватися): 1. Метод правового регулювання екологічних відносин. 2. Основні принципи екологічного права. 3. Екологічні суспільні відносини. 4. Екологічне право, як самостійна галузь права. 5. Особливості джерел сучасного екологічного права. 6. Особливості міжнародного регулювання екологічних відносин. 7. Закони України у системі джерел екологічного права. 8. Міжнародні договори як джерела екологічного права. 9. Екологічні права громадян у сфері охорони довкілля. 10. Основні міжнародні договори у сфері екологічного права. 11. Екологічні обов'язки громадян. 12. Основні фактори деградації земель. 13. Заходи щодо охорони земель. 14. Причини, що викликають погіршення стану земель та земельних ресурсів і необхідність їх охорони, їхні види. 15. Впровадження заходів щодо охорони та використання земель.	Результати виконання студентом індивідуального практичного завдання оцінюється за такою шкалою: Вступ (1 бал): формулювання необхідності зазначених знань для формування компетентностей, передбачених цією навчальною дисципліною. Основна частина (1-10 балів): повнота розкриття питання (1-2 бали); опрацювання сучасних наукових інформаційних джерел (1-4 бали); цілісність, систематичність, логічна послідовність викладу (1-4 бали). Висновки (1-2 бали): уміння формулювати власне ставлення до проблеми, робити аргументовані висновки. Акуратність оформлення письмової роботи (1 бал). Підготовка комп'ютерної презентації (1-6 бали). Уміння користуватися Інтернет ресурсом (1-2 бали); підбір і логічне розміщення графічних і фотозображень (1-2 бали); слайд-шоу (близько 10 слайдів) (1-2 бали). Загальна оцінка визначається як сума балів, отриманих студентом за кожним	20

		16. Правова система захисту та охорони вод. 17. Вимоги при розробці родовищ корисних копалин та переробці мінеральної сировини. 18. Завдання Червоної книги України. 19. Особливості правового регулювання використання та охорони зелених насаджень в населених пунктах. 20. Актуальні проблеми правової охорони лісів в Україні. 21. Особливості міжнародної торгівлі об'єктами тваринного світу, що перебувають під загрозою зникнення. 22. Атмосферне повітря, як об'єкт правової охорони: сучасний стан і проблеми. 23. Заходи щодо охорони атмосферного повітря. 24. Клімат і озоновий шар як об'єкти правової охорони. 25. Ліси як об'єкт правової охорони та використання в Україні. 26. Рослинний світ, як об'єкт правової охорони та використання. 27. Складові природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення. 28. Джерела права, що регулюють відносини у сфері охорони, використання та відтворення рослинного світу. 29. Основні елементи охорони рослинного світу. 30. Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин. 31. Фактори, які впливають на раціональне використання надр 32. Принципи захисту охорони земель. 33. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля. 34. Поділ земель України за цільовим призначенням. 35. Вирішення спорів у сфері охорони, захисту, використання та відтворення лісів, відповідальність за порушення лісового законодавства.	пунктом. Виконання індивідуального завдання оцінюється 0-20 балів.	

Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна :

1. Краснова М. В. Екологічне право України. Загальна частина : підручник /М. В. Краснова, Ю. А. Краснова. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021 190 с.
2. Гетьман А.П. Екологічне право. Харків: Право, 2022. 552 с
3. Екологічне право України. Загальна частина: Екологічне право у схемах та визначеннях : навч. посібник /кол. авт. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. К. Р. Резворович. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 188 с.
4. Балинська О. М., Ященко В. А. Методологія сучасного правознавства : посіб. / за заг. ред. О. М. Балинської. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 372 с.
5. Правозастосування : навч. посіб. / О. А. Назаренко та ін. / за заг. ред. С. Д. Гусарева. Київ : НАВС, ФОП Маслаков, 2020. 160 с.

Додаткова :

1. Анацька Н. В. Екологічна освіта: знання і життєво-ціннісні орієнтації сучасної людини : дис. ... канд. філос. наук : 09.00.10. Київ, 2016. 220 с.
2. Андрейцев В. І. Реалізація наукових доктрин екологічного права: концепти методології. Теоретичні та практичні аспекти реалізації екологічного, земельного, аграрного права в умовах сталого розвитку України : матеріали «круглого столу» (м. Харків, 2 груд. 2016 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2016. С. 13–16.
3. Андронов В. А., Горінова В. В. Процес та система ефективного управління питаннями державної екологічної безпеки Швеції. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2017. Вип. 2. С. 73–78.
4. Арістова І. В., Шульга М. В. Реалізація екологічного, земельного та аграрного права в Україні: методологія наукової діяльності. Теоретичні та практичні аспекти реалізації екологічного, земельного, аграрного права в умовах сталого розвитку України : матеріали «круглого столу» (м. Харків, 2 груд. 2016 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2016. С. 25–29.
5. Білозьоров Є. В. Принципи правозахисної діяльності : доктринальний підхід. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 18. 2017. Вип. 32. С. 35–41.
6. Головка А.Л. Екологізація вищої юридичної освіти як важливий напрям природоохоронної діяльності в Україні. Юридична освіта: осмислення, виклики та перспективи (пам'яті Юрія Бондаря) : зб. матеріалів круг. столу (м.Київ, 26берез. 2020р.) / редкол.: А.М.Завальний, Ю.В.Кривицький, Н. В. Лазнюк. Київ : НАВС, 2020. С. 38–43.
7. Головка А. Л. Екологічні права людини у сфері природоохоронної діяльності держави. Права людини і поліція у сучасному світі : матеріали круг. столу, присвяч. пам'яті С.Л. Лисенкова (м. Київ, 12 квіт. 2018 р.) / редкол. : А.М.Завальний, Н.В.Лазнюк, М.М.Пендюра та ін. Київ: ФОПМаслаков, 2018. С. 45–48.
8. Екологічне право в запитаннях та відповідях : навч. посіб. / А. П. Гетьман та ін. / за ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2017. 208 с.
9. Екологічне право: навч. посіб. / Т.П.Устименко та ін. / за ред. Т. П. Устименко. Київ : Алерта : Правова Єдність, 2016. 289 с.
10. Ісмайлов К. Ю., Литвиненко Т. А., Тихонович Л. А. Довідник юридичних термінів. Харків : Лідер, 2017. 218 с.

11. Костицький В. В., Павлова О. В. Екологічна держава. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 14 : Екологічне право / редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова), А. П. Гетьман (заст. голови) та ін. Харків : Право, 2018. С. 266–269.
12. Малишева Н. Р. Гармонізація екологічного законодавства. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 14 : Екологічне право / редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова), А. П. Гетьман (заст. голови) та ін. Харків : Право, 2018. С. 150–153.
13. Моїсєєв Ю. О. Щодо питання екологізації вищої юридичної освіти як важливої складової фахової підготовки правників. Екологія Донбасу: уроки історії та виклики сьогодення : зб. тез допов. (м. Вінниця, 10–11 жовт. 2017 р.) / редкол. : Ю. О. Моїсєєв (відп. ред.) та ін. Вінниця : ТОВ «Нілан–ЛТД», 2017. С. 96–99.
14. Морозова Л. П., Бондарчук А. О., Варук Ю. С. Роль екологічних цінностей у формуванні екологічної культури особистості. Молодий вчений. 2017. № 11. С. 46–50.
15. Оборотов Ю. М., Горобець К. В. Методологія правового пізнання. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Харків : Право, 2017. Т. 2 : Філософія права / редкол. : С. І. Максимов (голова) та ін. 2017. С. 460–463.
16. Loi du 8 novembre 2019 relative à l'énergie et au climat. URL: <https://www.vie-publique.fr/loi/23814-loi-energie-et-climat-du-8-novembre-2019>
17. Wendling Z. A., Emerson J. W., de Sherbinin A., Esty D. C., et al. (2020). 2020 Environmental Performance Index. New Haven, CT: Yale Center for Environmental Law & Policy.